

Predplatná cena s „Vojtechom.“ celoročná: 4 zl. 50 kr., pôlročná: 2 zl. 25 kr., samého „Vojtecha“: celoročná 1 zl., pôlročná 50 kr., s poštovou dopravkou.

CYRILL a METHOD.

„Cyrill-Method“ vychádza každých osem dní; Vojtecha ale len za mesiac raz. Predpláca sa u redaktora Štefana Růčky v Trnave (potočná ulica číslo d. 260).

Katolícke Noviny pre Cirkev, Školu a Literatúru.

Číslo 8.

V Trnave dňa 5. marca 1869.

Ročník XVI.

Jubilárna slávnosť najsvätejšieho Otca Pia IX. r. p.

V apríli nastáva katolíckému svetu veľká slávnosť! Najväčší Otec, Pius IX. r. p. bude sláviť 50-tý rok svojho kňazstva. Po celom svete hýbu sa katolícki veriaci, aby najvyššiemu Pastierovi Cirkve Krlstovej i zo svojej strany pripravili radosť a podali dôkaz svojej úcty a oddanosti. Následkom toho i v Uhorsku sriadiť sa má výbor ku sbierkam pre sv. Otca, v neblahom stave časných a hmotných veciach postaveného. I my Slováci tešíme sa z tejto myšlienky a hotoví sme, jako sme boli i dosiaľ, našimi mozolovými babkami prispieť k spomenutým sbierkam: lež pamätujúc, že pred pár rokami „Album,“ na sv. Otca zaslané bolo len v mene katolíckých Maďarov, žiadame najprv vidieť „Programm“ pripisu na sv. Otca, žebys videli: či v ňom zas majú Slováci paradirovať sťa Maďari. Nechceme my ani oklamať sv. Otca, ani p... tím hambiť sa za náš slovenský národ; žiadame teda:

- 1) aby prípis vystavený bol nelen v reči latinskej a maďarskej, lež i v reči nemaďarských katolíkov: slovenskej, rusinej a nemeckej. Jestli sa toto nestane, navrhujem
- 2) aby sa zostavil výbor zo slovenských a rusíných katolíkov, ktorý by sbieral milodary pre sv. Otca, a ich so slovenským a rusínským Prípisom zaslal na Neho.

SASINEK.

Pripravy ku všeobecnému snemu.

H.) Predpokladáme zajiste, že všetky zprávy týkajúce sa v dajakom ohľade budúceho všeobecného snemu zaujímajú našich Čitateľov. V nádeji tejto podávame dakolko nákresov straniva predbežných prác tohože snemu ktoré zostavené sú vo francúzskom časopise „Republic.“

Pravidla zachovávané ohľadom, prípravných prác budúceho snemu sú tie isté, jaké sa zachovávaly pri sneme Tridenstkom. Odpovede biskupov na otázky ešte v loni Emin. kardinalom Caterinim rozposlané došli už do Rímu kde sa skúmajú so svrchovanou pečlivosťou a porovnávajú sa s písmom sv. a s výrokmi sv. Otcov, a s ústným podaním Cirkve. Vysledky týchto bádání znovu sa zašlú biskupom, aby ich tito znovu preskúmali, a konečne sa nad nimi rozhodli, a ujednotajni. Blúdne by sme sa domnievali: že porady

týto obmedzené sú na predmety výborom v Ríme predložené. Každý biskup ma úplnú slobodu obrátiť sa k shromáždzeniu v tej alebo v inej otázke. Stolica Petrová bola voždy utočistie kresťanskej slobody; a táto sloboda je všeobecným a spoločným dedictvom každého katolíka: kňaza i nekňaza (laika). —

Sv. Otec vyjavil úmysel svoj že chce osobne predsedáť na všeobecnom sneme. Sriadenie a priprava tohože snemu sverily sa výboru ústrednému (central) čili ridiacému, ktorý výbor pozostáva zo šesť kardinálov, ktorí predsedajú nektorému zvláštnému výboru, a ktorým pripojený je istý počet radcov. — Účelom tohto výboru je: prijímať ziadosti (postulata) a dobrozdanie od biskupov celého sveta zaslané a doručit jich patričným výborom: potom prijímať rozhodnutie podriadených výborov a podrobiť jich prisnemu skúmaniu a zovrubnej kritike; konečne byť v priamom spojení s pápežom ohľadne všetkých predmetov budúceho snemu všeobecného.

Údovia ústredného výboru sú: Kardináli Bilio, Reisach, Caterini, Bizzari, Barnabo, Panebianco; sekretárom (tájomníkom) je: Gionelli, arcibiskup in partibus. Radcovia teže komissie sú: Tizzani arcibiskup; mons. Angelini; mons. Talbot de Malahide; professor (učbar) Melchior Galeotti; Sanguinetti S. J.

I. Radcovia výboru pre theologiú dogmatickú ktorému predsedá kardinal Bilio su títo: arcibiskup Gordoni; Spada majster pri paláci apoštolském; Ferrari od sv. officia; Schwetz z Rakúska, Bonfilio Mura riaditeľ Sapienzy; Adragna radca sv. officia; kňaz Jacquemet z Remeša; Gay z Poitiersu; Martinelli; Jozef Pecci učbar na ústave Sapienza; Francelin S. J. učbar na koleji rímskej; Schrader S. J. (z Rakúska) Sander professor dogmatiky; Petacci professor filozofie; Dr. Hettinger z Würzburku; Camillo Santori tájomník tohože výboru.

II. Výbor politicko-náboženský pod predsedníctvom kardinála Reisacha. — Radcovia: Marini biskup z Orvieta prosekretár kongregácie záležitosti cirkevných; Papardo biskup Synopský; Bartolini tájomník obradov; Jakobini tájomník propagandy pre východné Cirkve; Ferrari; Nassi; Gizzi; P. Guardi; kanovník Kovač z Kaloče v Uhrach; kanovník Molitor zo Špiru; Sauvé z biskupstva Lavalského; Trinchieri minutante pri sekretariatu záležitosti cirk.; Matera tájomník výboru.

III. Komissia pre cirkevnú kázeň (disciplina) pod predsedníctvom Cateriniho kardinála, — Radcovia: Gionelli arcibiskup Sardeský sekretár kongregácie snemu; Svegliotti tájomník kongregácie biskupov a rehoľníkov; Simeoni sekretár propagandy; Nina; Jakobini; Angelini; Mobili; Sanguini S. T. Angelis; Lucidi; Hegenröther z Würzburku; Feye; Jakobini sekretár výboru.

IV. Kongregácia rehoľníkov pod predsedníctvom kardinála Bizzariho Radcovia: Marin; Svegliatti; Lucidi; Trombetta; Capelli barnabita; Bianchi dominikán; Da Cipressa minorit; Mik. Cretoni augustinian; Stopani tájomník komissie.

V. Výbor pre záležitosti východné pod predsedom kardinalom Barnabom — Radcovia: Sinconi; Jakobini; Ballig; Vercellone; Theiner; Valerga; David Tito; kanovník Roncetti; J. Piezza; Fr. Róssi; Cretoni.

VI. Výbor obradov a ceremonii pod predsedom kardinalom Patrizzim. Radcovia: všetci majstri obradov

ustanoveni pri pápežských službach božích. Posledná táto komissia neni posavad úplne zostavená. — Najdôležitejší výbor je výbor pre theologiú dogmatickú; všeobecných záujmov dotýka sa len komissia pod predsedom kardinalom Reisachom, ktorá sa zaobera s pomery a vzťahy kath. Cirkve so svetskou vládou a občanskou spoločnosťou. —

VII. Konečne výbor bude sa zaoberať otázkami sv. písma a indexu sa týkajúcimi. Predsedom tejto komissie je kardinal de Luca, sekretárom Nardi, radcovia: prof. Audisio a barnabit Karol Vercellone.

(H.)

Báňsko-Bistrické semenisko.

Mnohí i medzi samými kňazmi, čo sa týče baňsko-bystrického semeniska, sú predpojatí bludnými predsudkami, ktoré často i maďarskými klerikalnými časopisami rozmnožované bývajú. Tak že keď sa v prázdninách nektorý b. bystrický klerik kde ukáže, hneď ho jakoby dákeho Rusa a p. Boh vie čo ešte si predstavujú. Tito predpojati neznajú ani ducha a sriadenie tohoto semeniska a posudzujú ho dľa náruživej fantázie, nie ale dľa skutočnosti. K rozničeniu tejto bludivej fantázie dostačuje im snáď to už, že na semenisku tomto blahodarne účinkovali spisovatelia slovenskí: p. p. Ckrástek a Sasinek, ktorý po odchode tamtoho je teraz starším professorom. Ti, ktorí múžov týchto a menovite posledného z dákyh strašných — ismusov posudzujú, zaznávajú docela charakter ich oddanosti Ciekvi, Vlasti a Národu. Okrem toho, každý znateľ seminárov, kde professori von zo semináru bývajú, vie, že klerici — výmuc školu — niesu v potyku s professori. V škole ale pri latinských theologických študiach veru tiež neni možná dáka panslavistická propaganda, jako sa osočovatelia bludne domnievajú. Nie v panslavisme dakom, lež v dobrom duchu cirkevnom robia sa pokroky tuna. Z dobrovolných obetí duchovenstva sriadená bola r. 1867. nová domáca kapla, ktorá r. 1868. podobne z takých obetí fisharmonikou je opatrená. Pravidelný spev, riadený a fisharmonikou sprevádzaný kroz známeho

komponistu v. p. J. Bellu iste nemálo účinkuje na sošlechtovanie klerického srdca. — Mnohému osočovatelovi b. bystrického semenišťa bych prial, byť v piatok prítomným rozdavaniu almužny. Jedoň zo IV. r. theologie posľucháč najprv u predstavených a klerikov posbiera almužnu; potom v ustanovenú hodinu príde krdel žobrakov. Starších vyučuje v pravdách náboženských tamteň sbierateľ almužny a potom ich nadeli peniazom; malých obyčajne katekizuje v. p. Dr. F. Riesner, duchovný správca, a potom ich nadelí chlebkom. — Vydriavajú sa asi dvakrát za rok zábavné akademie. Mal som to šťastie na štedrý večer r. m. prítomným byť pri takej akademii. Medzi hosťami videl som okrem predstavených a profesorov i vysokod. p. T. Červena veľkého prepošta sl. kapituly b. bystrickej. Predstavovali utešený od p. Sasínka složený náboženský dej vo 3. jednaniach, a síce v 1. zvestovanie narodenia; v 2. pomenovanie sv. Jána Krstiteľa; v 3. radu kňazov a zákoníkov nad predloženou jemu kroz Herodesa otázkou: Kde je ktorý sa narodil kráľ židovský? Na to nasledovala nemecká dialogická pieseň medzi 3. kráľmi a Herodesom. Medzi jednaňami bola hudba na fisharmoniku, piesne latinské a deklamovanky slovenské, nemecké a maďarské. Osoby jako tam pri deji, tak tu pri 3. kráľoch boli v obleku orientálnych židov, až k nepoznaniu; Kdežto mimo brady, turbanu a závoju šata nebola zamenená. Zachariaš v 1. deji a Herodes pri dialogickej piesni obľčení v dalmatikách, tam ten so šapkou hlavného kňaza, tento s orientálnou kráľ. korunou robili sa výborne. Tretí dej ale predstavoval ozaj formálny palament. Akademia zakončena bola s pápežskou hymnou. Získali si všeobecnú pochvalu a od vys. p. T. Červena i 20 zl. Na to prinesený bol kroz v. p. I. Sásika vianočný strom s krásnymi darami, na ktoré najmä predstavení a vysokod. p. A. Majovský, čestný prepošta a farár b. bystrický sa složili. Dary tieto ušli sa jednému každému klerikovi, ale tak že si jedonkaždý svoj dar vyhral kroz loteriu! — Takto nelen cirkevní chovanci slušnou a dôstojnou zábavou sa obveselujú, no i k úcte a dôvere oproti svojim predstaveným a profesorom vedú. — Kázne sa ovšem odstavujú v kapli kroz duchovného správcu po slovensky, lebo pri terajšom

slove latiny kázne latínske pre počiatočných klerikov by boly bez žiaducneho prospechu. — Skúšky kazateľské a katechetické odstavujú sa v reči slovenskej a nemeckej kroz všetkých, sriedave, lebo obe tieto reči v. b. bystrickom biskupstvi sú potrebné. — Mimo študii majú hodiny pre latinu, v nedelu po poľudni ale tak rečený spolok sv. Karola Bor. ku cvičeniu sa v rečiach krajinských. — Toto je nastiň seminárskeho živoťa v B. Bystrici; a kto je obznámený s duchom a nábožnosťou jeho, iste by b. bystrický seminar odporučal za vzor iným podobným ústavom, kde sa váha klade len ná hazafiság, nie ale na pripravovanie klerikov k velebnému povolaniu katolíckého kňaza, — otca to ľudu veriaceho.¹⁾

Jedon priateľ klerikov.

Prehľad Časopisov.

Magyar Állama slov. kňazstvo.

(Dokončenie.)

Zpomenuli „sme už, čo naškrábal katolícky“ denník „M. Á.“ proti kath. kňazstvu slov. Že my vôbec jemu odpovedať za hodne držíme k tomu nás primáala len tá okoličnosť, aby sme naše kath. kňazstvo pred „M. Á.“ — om a jeho blúzninami vystrihali, aby sa naše kath. kňazstvo na podlé cesty utrhačstva svest nedalo. „M. Á.“ kapacitovať usilovať sa nebudeme; lebo kde je taká nevedomosť abo taká zlosť jaká sa tu ukazuje, tam je škoda za každé slovo. „M. Á.“ osočuje nás v takom tóne jaký len do úst podlého udavača a najateho osočovateľa svedci; on vystupuje, jako vždicky len s osočovaním a lichým upodozrievaním, jako taký ktorý ináčej zbrane užívať nezvyknul. „Calumniare audacter semper aliquid haeret.“ Po ktoréc Slováci v nejakej záležitosti s prosbou alebo spravodlivou požiadavkou vystupujú vtedy sa vždy „M. Á.“ jak dajaky fogmeg na nich obori a myslí si že Magyarok istenu službu preukázal; narádza krvežižnivo aby Slováci boli „železnými pástami“ požehnávaní a do klietok

¹⁾ Na doromých kriklúnov a osočovateľov nedajme nič. Nech tam breše proti meslacu kadejaký odkundes. Taký závidí nam náš dobrý život a silu morálnu. Nebojme sa tých, ktorí zabíť môžu síce telo, ale nie aj dušu našu. — My si zakladajme viade v slovenských semenišťach slov. literárne spolky, aby náš spolok sv. Vojtecha nepripravených nenajšiel; a aby sa duch náš ešte vášmi zaoceľil, a utúžil k borbe oproti protivníkom Cirkve a Národa. Red.

požavieraní. Či je toto „dilectio fraterna? — Či ma „M. Á.“ základ mravnosti vo svojej politike? —

Je pravda že Slováci su nespokojní s mnohými vecami; ale prečo? Spočítajte dohromady čo sa dáva Slovákovi v cirkevnom živote na zapravenie duchovných potrieb, a hneď poznáte príčinu našoj nespokojenosti, Strážcovia Sionu su od politickej mhlý tak omámení že svoje slovenské stádo skoro celkom ignorujú. A toto je „M. Á.“ — ovi po vôli bo on sí myslí že Slováci jako nemberí su inšieho ani nie hodní. — Preto sa ani nedivíme že sa opovažuje písať, že by vraj smer slov. kňazstva od kath. arcipastierov zatracený bol. — Ani nad tým sa nedivíme, že jako pred tým „I. T.“ ministerstva tak včul „M. Á.“ biskupsky hnev na nás nespravodlivo a prehnano vyvoláva. „Aj my prosíme veľadúst. hierarchiu, ktorej vylučne prislúcha o nás sa starať, aby svojim otcovským okom na nás vzhliadla ale nie v smysle „M. Á.“ a nie v smysle tyranstva. —

„M. Á.“ vyvoláva na nás cirkevnú i svetskú vládu a moc, len preto že sa za spravodlivosť hlásime; on nás chce uspokojiť jako Roboam: „môj otec vás mrskal bičiky, ja vás budem mrskat' bičmi uzlovatými.“

Keď Slováci so spravodlivými žiadosťami na politickom poli vystupujú hneď je tu „M. Á.“ s infámnyim udávaním, že Slováci proti Maďarom nenávisť roznášajú. stroskotanie vlasti zamýšľajú, panslavismu a russismu sa odovzdávajú, pod kňutu utekajú, a ruskými rubľami podkúpení su. Jestli ale svoje žiadosti na cirkevnom poli prejavujú tak ich potom rozkolníctvom a kacirstvom upodozrievajú. Či su to čestné šlechetného človeka hodné zbroje?

My horlíme vraj veľmi za slovenskú reč! Či je teda to nespravodlivosť lebo zločin? a či je zásluha to nejaká pod menom maďarismu kalvinstvo ba aj turecké pohanstvo zastávať od novin ktoré sa rady vystatujú že su katolícké? Len nedávno vychvaloval „M. Á.“ Turkov a turecké vyslanstvo či to snád ex odio religionis?

„M. Á.“ má narodní a nie kath. titul; on rád zpomína magyar egyház“ a „magyar hierarchia“ a nám hájenie našej slov. reči za russismu bilaguje? Či vie „M. Á.“ tie slová Adriána II. pápeža „Si quis ausus fuerit aliter vos in errores seducere, vituperans literas linguae vestrae, sit excommunicatus.“? — Či snád auktorita „M. Á.“ — ma je väčšia nežli svätého otca rímského pápeža?

Na vsetky strany od cirkevnej a svetskej

vrchnosti ukazuje sa umysel' maďarsko-národnú cirkev sriadiť, či takymito okovy my si máme dobrovoľne a mlčky ruky a nohy dať sputať? Len nedávno sa stalo, že do čista slovenských obcí maďarský Miatyánk importovali ba ešte i kazateľňu ku maďarským kázňam na pohoršenie veriacich zneužívali. Či je to žiadosť „M. Á.“ — mu aby sa kath. veriaci aj na tento spôsob osprostovali? ve tme náboženskej udržiavali? —

A jako to vyziera s ostatnými srednými a vyššími školami? Či su tieto není za maďarské prehlásené? Či su jejich fundácie není za maďarské prekrstené? Či s tým není spojené pomadarčenie všetkej mládeže ktorá sa cirkevnému stavu chce venovať? Či od vrchnosti neposielajú v cirkevných veciach len samé maďarské pisma? Či theologicka fakulta v Pestí vypísala kedy cenu za slovenské práce?

„Docete“ je prvá povinnosť kňazstva. Dobrých učiteľov pre katolíkov obstarat' je hlavná úloha kath. hierarchie. A z tohoto ohľadu má maďarská hierarchia mnohé zásluhy. Táto vychováva mládež za učiteľov maďarstva; napomáha veľmi sčedro maďarské noviny a diela; povyšuje mužov ktorí si v maďarskej kniževnosti zásluhy vydobili a vôbec neupúšťa žiadnej okolnosti duchovnému prospechu kath. maďarstva úslužnou sa preukázat'. —

Či sa táto chvála aj ohľadom nás Slovákov udržat' môže. Radi by sme to uznali keď by sme len niekoľko príčin k tomu mali. —

Jako sa vycvičuje mládež u nás, a budúci učelia kat. Slovákov? Gymnasia su maďarské a slovenská reč kde tu len trpená je; vyučovanie tejto reči je kol'kokrát v rukách takých ľudí ktorí k tomu ani schopnosti ani vôle nemajú; ba nenávisť preukazujú, Preto sa stáva že slov. žiaci reč svoju nielen sa nenaučia lež ešte zabudnú. Pri konkursi v čase prijímania klerikov nebere sa ohľad na správnu známosť reči slov. — V theologie zostáva cvičenie sa v reči slov. bez podpory; a ti niekoľki klerici čo sa cvičia v nej musia si to za obvzlaštnu milosť považovať, že sú trpení; lebo majú vraj tú smelosť že spoločne sa na svú ujmu jakžto budúci učelia ľudu pripravujú alebo slov. kázeň výpracujú!

Vyjmuc týchto niekoľkých klerikov zostávajú ostatní do slovenskej vinice pána poslat' sa majúci pracovníci bez schopnosti aby svôj učiteľský úkol náležite zastat' mohli; ba často sa stáva že našu reč nie len nevedia, ale aj nenvidia a hanobia. S týmto sme není spokojní a preto sme panslavi a russiste podľa „M. Á.“

Ani to neni už u nás riedkavé, že sa maďarskí kňazia do slov. fár posielajú aby sa vraj slovensky učili, a slov. kňazia do maď. fár aby sa v maďarčine vycvičili. Toto je najväčší circulus vitiosus na škodu Cirkve a viery. Tak by malo byť „Discite“ a nie „docete“! A že my s týmto nesúhlasíme preto sme alebo blazni alebo zradcovia dľa mozgov „M. Á.“ — mu bezrozumne a blaznive osolených.!

Ku nábožnému vzdelávaniu uhorských katolíkov založený bol pod protektoratom primašovym sv. štefánský spolok v Pešti, aby pre Maďarov, a Slovákov a iných nábožne noviny a knihy vydával. A kládly sa aj skutočne zo všetkých straň bez rozdielu národnosti peniaze doň teda i slov. obeť. Začiatok ešte ušiel. Vydali jednu Čítanku jeden spevník jeden katekizmus, jednu bibliu a dva kalendáre pre Slovákov ba ešte k tomu i „kat. Noviny.“ Toto trvalo za 5 rokov. — V tom najprv prestali vydávať knihy slov. potom kassirovali aj noviny lebo tých 400 zlatých pre inšieho uradnika úrčene bolo. — Od tých čias my nemáme v sväto štefánskom spolku čo hľadať! či nie pravda pane „M. Á.“? A keď hľadáme pýtame, vtedy sme panslavi. — Horliví slovenskí kňazia smilovali sa nad slovenským kath. od vysokej hierarchie opusteným ľuďom, a vydávali na své útraty bez podpory a subvencie hierarchickej — (vyjmúc Jeho Exc. veľadúst. p. biskupa B. Bystrického) — „Cyrilla a Meth“ „Priateľa školy“ a Vojtecha, Skrz intrigy museli aj tieto listy upadnúť a vyše dvoch millionov kath. Slovákov nemalo za dlhý čas žiadných cirkevných Novin; Na to ani „I. T.“ ani „M. Á.“ nič nepovedal. Vtedy sme neboli panslavi. Vtedy to nebolo v protive s učením Cirkve kath. — Co? „M. Á.“ ko?

Horliví kath. slov. kňazia chceli založiť zvláštny spolok pre vydávanie dobrých a lacných knih. pre tých, chudiakov zo sv. štefánskeho spolku taktikou vytvorených Slovákov a síce pod menom „Wojtech.“ Celé dištrikty hornouhorských stolíc obrátili sa opakovne na pána primaša s najснаžnejšími prosbami za potvrdenie tohoto slov. kath. spolku. Lež na darmo. Celá vec táto o spolku Vojtešskom preťahuje sa roky a roky. Spolok sa nepovoluje z tej ostrovtipnej príčiny vraj že však sv. štefánsky spolok je dostatočný aj pre Slovákov samé len kalendáre vydávať za toľké slov. obeť v ňom složené; že vraj Slováci príčiny nemali z ňoho von vystúpiť (?) Vec táto teda je do včulka nevyriadená. A mý včul sme prinútení ten spolok proti alebo aspoň mimo vôle arcipastierskej zakladať jako je to z oznamu p. Dr. Radlinského vôbec znamo. Za to sme dľa „M. Á.“

panslavi russiste blázní zradcovia. To sa už protiví učeniu Cirkve kath.? Čo „M. Á.“?

Slovenski kňazia nebažia síce po striebornákoch nie po význakoch; lež predca neni to kath. Cirkvi dôstojne že ti ktorí sa v maďarskom zelotisme vyznačujú, keď aj srdce a rozum na svém mieste nemajú, nachádzajú otvorenú cestu ku hodnotiam a vyznačeniam, pokiaľ najlepší kňazia slov. keď spravodlivosti cit ku Slovákom preukazujú [leďva ku každodennému chlebu dostať sa môžu. Aj ten najnehodnejší maďarón má prednosť pred tak rečeným panslavom; bo maďaromania je prrvá zásluha na cirkevné hodnoti, a beneficia. Maďarský veľikáš — patrón fár Slovákov povie: „Iste panslavus nunquam erit in nostro Patronatu Parochus.“ — A biskup to potvrdzuje aby nenahneval a nekompromittoval Patróna vzdor tomu že biskupy sú jure communi „Collatores“ beneficiorum Ecclesiasticorum. Patrón pošle maďarónovi Praesentu; biskup Investituru a je odbavený panslav na vždy. — Pravda že taký! á la „M. Á.“ biskupovi a patrónovi potleskuje za to. Lež či sa to s učením Cirkve kath. srovnáva? —

S týmto a so všetkým podobným nie sme spokojní my slov. kňazia; a preto pýtame prosíme nariekame v mene spravodlivosti, náboženstva pro prospech Cirkve a Vlasti. — A preto sme dľa „M. Á.“ russiste panslavi, blázní a lebo zradcovia preto nás majú chytať a trestat; preto nás kath. kňazov majú odsudzovať, — ad Clausuram.

Komu preukazuje službu „M. Á.“ keď kňazstvo proti kňazstvu búri. Jestli je, pravda že „M. Á.“ má podporu 24 tisícov od hierarchie ¹⁾ tak tú podporu na to uživa aby arcipastierov len kompromittoval a znevažoval; bo my neveríme že by sa v mene biskupstva takéto škandále pisaly ²⁾

¹⁾ Bezpochyby hierarchia podporuje „M. Á.“; však aj spisový dúst. Ovdinariat v obežníku svojom (pod č 1525 m. r.) všemožne odporučal tento maď. politicky denník vľb. duchovenstvu jakožto najvýbornejší Časopis: (?) (lebo Slovákov napáda.) Našho ale Cyrilla Methoda odporučal ľudu veriacému pod ton vymienkou, jestli nebude slúžiť snáham národným, (si studis nationalibus, quibus cum ecclesia, et re catholica nihil est commune, non inservire observaretur.) A na konci tohože obežníka dokladá sa prisne: „že neslobodno vziať z cirk. pokladnice predplatné peniaze na Cyrilla Methoda s Vojtechom.“ — Nuž a či sa to srovnáva s učením Cirkve kath? — Vera sme len pokročili v laske kresť! No len cvalom cválajú za „M. Á.“ — om. My sa nepohneime z miesta. Nám sa nelúbi jeho nekrestianska politika. My hľadáme k Rímu, a nedbali by sme 24 tisíc svätopeterských halierov nasbierať nie pre „M. Á.“: no pre Rím. A uvidíme potom či nás kdo obžaluje ešte i za to z panslavismu v Ríme. — Pozn. Red.

²⁾ My nevieme odkud ten článok „M. Á.“mu pochádza. Tých pp. čitateľov ale ktorých to zaujíma, a ktorí blizo Skalice bývajú,

Havi Szemle (Egyházi Lapok).

Dokončenie.

g) To je istuo; že cirkevná stranka trpela aspoň neprekážala panujúcu vo dvore Španiel'skom nemravnosť. Za to právom zasluhuje výčitku.

— Isabella a jej matka Christina obe byly vraj naklonené k duchovenstvu, a toto ku nim, trebárs ono videlo, že vo dvore kráľovskom posmech sa trojí z bozských zákonov. Kristína vdova voždy sa nachádzala v druhém nádejnom stave, tak tiež i vydatá Isabella voždy mávala milencov pri boku svojom; a preto ľud zaznal a potupil obe tyto vysoké dámy v méne pohoršenia, a potupy. —

h) „Havi Szemle v stlpei“ „literatúra“ podáva: „Letopisy spoločnosti Kisfaludyho.“ — „Cirkev vo vzduchomere slobody“ — pisal Jozef Kóshalmi (Klimstein) VII časová otázka vydal maďarský spolok literarny v Ostrihome cena 10 kr. — Kritika veľmi neodporúča spis tento, jako tiež tupí a hanobí i všetky ostatné časové otázky ktoré posavad tento maďarský spolok literarný v Ostrihome vydal; že vraj sú plané a slabé. (Nože teda vy členovia spolku liter. slovenského nedajte sa zahambit pred maďarmi; — podajte ľudu slov. poriadnejšie práce a dielka slov. ku cti a zvelebe Cirkve našej; prevýšte maďarov v tomto ohľade.)! — Ďalej rubrika: „iro-dalom“ podáva: „o všeobecnom sneme r 1869“ pisal F. Dupanloup biskup orleansky, a preložil brošúru túto Augustin Antal tajomník svätostefanského spolku v Pešti r. 1868 cena 50 kr.

(Tento spis vysokého tohoto hodnostara orleanského spomínali sme v čísle 5 „Cyrilla-Methoda“ medzi cirkevnými zprávami z Rímu. —)

V Jágrí vychádza od nového roku: „Cirkevný Zprávopodajca čili „Közlöny“ ktorý rozličné z arcibiskupstva jágerského dopisy články, a zprávy podáva. Vychodi na 1½—2 hárkov raz ces mesiac. — Cena celoročna 2 zl. r. č. Prvé číslo obsahuje: manipuláciu cirkevného majetku; predstavuje sa: jako sa táto vedie ve Francúzsku. Tu sa sdelujú základné zásady o právach cirk. statkov; totižto: že Cirkev má právo na svôje statky; teda že ona s nimi slobodne nakladat a vplyv svetskej moci odstranit môže a má k tomu právo. (To je právo, to je pravda; lež vyteční kanoniste — jakým je medzi inými francúzsky Bouix za spasitedlne a prospešne držia, aby vážnejší meštania a občania spolupôsobili a kontrolleriu mali v manipulování cirk. majetku. Tak to bývalo už v stredoveku vo

vätsích mestach; tak sa to i v novejších časoch navrhuje; tak sa to narádza i v našej drahej Vlasti s väčšiou menšiou slobodou. Nadovšetko výborna bude tá autonomia cirk. ku ktorej privolil uhorsky biskupsky sbor a už aj chopil sa k nej majúc na čele svôjom najdôst p. primáša. — Teraz jako stojá veci kedy vláda stát odtrhnúť sa chce od Cirkvi, autonómia navrhovaná (a vtom druhom smysle vziata jako sme ju brali v 2 čísle nášho orgánu;) bude nový spôsob ktorým sa dodá obrovská sila katolicizmu; bude spôsob vzájomného zblíženia sa svetských laikov) ku kňazom, od nichžto tak osihoteni stáli bez vplyvu v spoločných záležitostach k nemalej škode Cirkve pre pošlú odtiaľ ľahostajnosť vo vecach spoločných—Prestane zá-jest a nenavist tá ktorá už bola prejšla do toho známeho porekadla: „Dixit laicus clero nunquam tuus amicus ero.“ — A my veríme, že laici katolicy budú požiadovať len taký vplyv v záležitostach cirkevnospoločných, jaký sa len srovnat da s bozskou organizáciou (ústrojnosťou) Cirkve kath. — —)

Jágersky Közlöny obsahuje ešte i viac poriadných článkov, jako: „vysadní Oltár“ od Porubszkého „o zákonoch daňe — potom podáva: život cirk v arcibiskupstvi, — pastoralné pády a podrobnosti“ atd. — (Boh daj by sme mali všade vo všetkých biskupstvach podobný List cirkevný! Rozumie sa že v slovenských biskupstvach slovenský takýto časopis.) Red.

Konečne „Havi Szemle“ v stlpei „literatúra“ — podáva básne nemecké: „Ein Sträuschen aus Ungarns Dichtergarten gesammelt vom P. Sales Tomanik Benedictiner vom Martinsberg Wien und Gran Sartori 1869 Cena 1 zl r. č.

i) Naposledy „Havi Szemle“ obsahuje všakove podrobnosti, a podáva knihovid čili soznam rozličných nábožensko cirkevných a školských kníh.

Jestli kdo z našo veľacteneho Obecenstva je tak zámožný že nie len svoju vlastnú národno — cirkevnú literatúru no aj cudzú podporovat v stave je; tomu odporúčame tento časopis politicko-cirkevný pod názvom „Havi Szemle“; len nech sa to nestane na újmu našej slovenskej literatúre. My sí vážime i cudzú najmä literatúru pp. bratov našich maďarov; lež pri tom všetkom za to máme aby si Slovák najprv podporoval svoju vlastnú literatúru; a len teprv vtedy cudzú jestli mu i na túto zbýva; a jestli mu vlastné jeho svedomie vydá svedectvo, že on vyhovel potrebam národa svôjho. Red.

Dopisy.

Z Baňskej Bystrice. — Slávna Redakcia
Cyrilla-Methoda!

Dľa uzavretia Patrónatu samostatného katol. Gymnasia od dňa 8-ho augusta 1868 povinnen som z času na čas príspevky na tože Gymnasium v našich novinách totižto: v peštbudinských Vedomostách a Slovenských Novinách uverejňovať. Nádejem sa že slávna Bedakcia nášeho novovzkrieseného Cyrilla a Methoda dovoľí, aby som aj v jeho stĺpcoch občasne postup sbierok verejnosti podávať mohol, tým viac, že sriadenie samostatného katol. Gymnasia najbližšie nášho Cyrilla a Methoda ja-kožto cirkevneho časopisu sa týka. 1)

V poslednom mojom dopise sdelený bol XV Soznam obsahujúci podpísaných 13,708 zl., a složených 2400 zl. 7 kr.; od toho času dobrosrdečné duše zvlášte sbierkami medzi známymi a rovnomyšľajúcimi namáhali sa pokladnicu nášho samostat. Gymnasia vo Viedni a v mestečku Piešťaný v nitranskej stolici, napomáhať.

V skutku blahodarne účinkoval na mňa list Pánom Josefom Berlyanskym mešťanom Piešťanskym spolu i so soznamom sbierok mne zaslaný, ktorý k povzbudzeniu aj iných, veľact. Obecenstvu v známomst uviest za povinnosť si pokladám. Píše horemenovaný Pán: „Nech ráči Velebnosť Vaša maličké tyto obety blahosklonne prijať! Nech spočívá požeňnavajúca ruka božia nad týmdielom ktorému venované sú, aby úbiedený národ náš sa zažal plamenom lásky na česť Pánovu a blaho celého národa! Pritom privolávam každému vernému synovi Cirkve sv. a národa slovenského: Vysokocteni Otcovia a drahi Bratia! Hore sa zo spánku! Vysúkajme rukávy a verno pacujme na poli Cirkve sv. a národa; aby keď prijde Pán nenašiel nás zahálajúcich ale verne konajúcich dielo svoje dľa hrivne ktorú nám sveril, a tak nás odmenil jako verných služobnikov v deň vzkriesenia národa nášho! Uslyš Bože! Amen“

Potom nasleduje soznam a) bratov a majstrov poctivého cechu mestečka Piešťanskeho svoje milodary na samostatné kath. Gymnasium dňa 6-ho januára b. r. obetovavšich: Josef Berlyansky

1) Povinnosť táto národno-cirkevnú veľmi vďačne na seba prijímame, ba aj sbierku pre milodary na tože samostatné kath. Gymnasium s tým heslom: „Hilarem datorem diligit Deus“ ochotne otvárame. Red.

1 zl. 20 kr. — Štefan Stolárik 1 zl. 30 kr. Ján Pýšny 1 zl. Andrej Čimo 1 zl. Ján Hodina 1 zl. Pavel Kimerlick 1 zl. Ján Trnka 1 zl. Ján Štrkovský 50 kr. Ján Balay 50 kr. Ján Palacký 50 kr. Josef Vavrovič 50 kr. Antoň Stolárik 40 kr. Leopold Aleram 20 kr. Ignác Dokúpil 20 kr. František Manas 25 kr. František Hložek 20 kr. Josef Mihalovič 20 kr. Martin Vavrovič 20 kr. Ján Čopucha 10 kr. Michal Kalnický 10kr. Josef Juríček 10 kr. Michal Hanzlík 10 kr. Ján Veselý 50 kr. Štefan Trnka 1 zl. Aloys Špalovský 25 kr. Martin Kalnický 10 kr. — Spolu 13 zl. 80 kr.

b) Pri tanečnom plese v tomže mestečku dňa 7-ho januára b. r. na pedložený Pánom Josefom Berlyanským hárok podpísali a složili: Josef Berlyansky 50 kr. Štefan Stolárik 20 kr. Aloys Pýšny 50 kr. Ján Balay 30 kr. Štefan Trnka 50 kr. Josef Červena 50 kr. Pavel Klčo 20 kr. Štefan Čimo 20 kr. Josef Višňovský 40 kr. Josef Spešný 30 kr. Antoň Stolárik 10 kr. Michal Vermeš 20 kr. Rudolf Čachtický 20 kr. Josef Veber 10 kr. Gustav Č. Bečkej 50 kr. Rudolf Šmeringa 40 kr. Karol Birkhoffer 1 zl. Šigmond Sloboda 1 zl. Josef Nasch 30 kr. Spolu 7 zl. 40 kr.

K tomuto ja dodávam: id aj ty, a učiň podobne!

XVI Soznam obnáša podpísaných 13708 zl. sožených 2449 zl. 67 kr.

V Baňskej Bystrici 19-ho februára 1869.

Ignác Sásik.

pokladník samostatného kath. Gymnasia.

Zo spišskej biskupie. Vysokoctený p. Redaktor! Náš dôstojný Ordinariat odporúčajúc duchovenstvu (pod č. 1525 m. r.) maďarský politický denník „Magyar Állam“ rozposlal spolu i program „Cyrillo-Methoda; lež dopustil sa pritom tej sebe nepristojnej strannosti, že zatým, čo tamten časopis s velikou chválou vyniesol, ako najvybornejší, tyto ale naše katolicke slov. noviny len pod tou vymienkou necháva ľudu veriacemu porúčať, jesli by sa preukázalo, že snáham národnim neslúžia („si studiis nationalibus, quibus cum ecclesia et re catholica nihil est commune, non inservire observarentur“) a na konci tohože ohežníka prisne dokladá „že neslobodno z cirkevnej pokladnice predplatné peniaze na „Cyr-Meth. s Vojt.“ za vziať.“ —

Z úcty naproti svojej duch. Vrchnosti nechceme jej vytykať tu bezohľadnosť naproti svojim slovenským veriacim; tiež zanechávame vel. redakcii

rozsúdiť nakoľko poslúžila takovým odporúčaním katol. našim časopisom, 1) len sdelujúc suché factum dovolujeme si jako nášmu, tak iným podobným duchovným predstavenstvám tu jednoduchú predložiť otázku:

Čo je propešnejšie zvlášte v týchto krutých časoch pre svätú vec cirkve katolickej, zdáliš o pár funtov viacej sviec spáliť v málo okamženiach k povzneseniu bohoslužby v kostole, kde od denného slunka všetko bez tak osvetleno? — Alebo či za túže malú cenu nechať radnej svetlo viery a múdrosti života kresťanského prosredkom cirkevného časopisu svietit bohom celého roku dušiam veriacich, kde ešte veľa tmy?

Nakoľko 1 číslo „Cyr.-Meth. takmer súčasne so spomenutým vikárnym obožníkom k rukám našim prišlo a jeho nabož. obsahu každou sadou prisnokatolícky duch previeval, k tomu radostný ples všeobecne obľúbeného basnika vlb. pána J. Emmanuela ho do života uvádzal-úfali sme, že ho za skrovnú cenu 2 zl. všade vdáčne privítajú, najmä ale tam, kde iných cirk. novin nedržia. Lež parom nespí; výhovorka bola hotová. „I jako sa praj, opováži ten novopečný p. redactor nadávať komu do ľahostajných katolíkov, jesli by kto na panslavského „Cyrilla-Methoda“ nepredplatil“? dictum factum, — pohrdne sa mrdlo ustama a osúdné retour bolo rukou na obálke hožené.

Tak hľa, ctený pane redactor, čo len veľká horlivosť za svätú vec cirkve z úst Vašich vyslovila, slovo to Vaše stalo sa mnohým kameňom urážky, L'udom príliš citlivým i keď mucha sadne na nos hotoví sú poličkovať sa; lebo či tíže apprehensívni páni potiahnu na seba názýv ľahostajných-katolíkov a skrz to demonstrierúc proti horlivému Cyrillovi tým práve nezradili sa že s tou ich horlivosťou za Krista, ktorý je „tichý a pokorný srdcom“ nenie všetko v poriadku?! Ja, za to mám, že by taki hrdí na svoju horlivosť páni katolíci bez tak neboli na slovenské kat. noviny naše predplatili. Preto opakujme ešte ráz, že do radu ľahostajných, ba netečných katolíkov prisluchajú; lebo je to škandal v katolíckom národe

1) Hierarchia naša politizuje s Aristokraciou uhorskou; nuž a táto sa odnárodnela; či teda div že oba tieto odnárodneni faktory o všetkom, chcjú vedieť a slyšať len nič o Slovákoch? — Či div že im je M. Állam tento slavožrútsky maďaronsky a pseudo katolícky časopis viac po chuti, nežli náš slov. časopis cirkevný? — Red.

slovenskom, keď ani ten jeho duchovný pastier s časopisnými duchovnými jeho potrebami sa nezapodieva a radšej 10 zl. do dýmu pusti, nežli 2 zl. by na slov. kat. noviny dal?! 2) Jistá však je to vec, že žiadon Krista a národ svôj uprimne milujúci do radu týchto nepatrí, — každý takýto uvažujúci slova Vaše dovtipí sa a premení zdajnú ľahostajnosť svoju na účinnivosť k prospechu cirkve a národa. Amen. †

Odpooveď na kritiku v čísle 5.

K objasneniu jedného omylu v jakém sa nachádza p. kritikus v 5-tem čísle „Cyrilla-Methoda“ dovolujem si nečo úctive poznamenať. Veľctený pán (C) znajúc možno osoby, ale nijak terajší stav cirk. lit. školy v Ostrihome píše, že bratovi Havličkovi „máme čo ďakovať, že „Vychova“ svetlo uvidela.“ O našej „Vychove“ platí to „habent fata sua libelli“; jej vzniknutie viak na slovenskom obzore musíme ďakovať hodnejším mužom; predovšetkým prevlb. a vysokouč. pánu Dr. Mallému, potom údom školy roku 1865/6. Presvedčujeme ďalej veľct. p. (C.) že znaky rezkejšieho života su výpliv našej pracovitosti; že na vonok odpooveď každý, za seba; a že v škole hýba duch — spojených v láske bratov. — Ufáme však, že omyl tento bude pôsobiť na p. Havličeka, čo osteň(popud) ku skorému vydaniu Dr. Schmittových „Erklärungen.“ Tol'ko na objasnenie veci. R. F. O.

2) Od hlavy ryba smrdí; a od toho jakého kto je smýšľania, jakej kto je čúti, vela závisi. — De gustibus non est disputandum. Komu hus komu prasa sa páči. Nekomu sa líbi M. Állam, druhému zase „Cyrill a Method.“ Že časopis náš tak vrele odporúčaný bol kroz našu vysokú hierarchiu, aby sme našej povinnosti dostáli — tuna verejná vdiaka naša budiž jej ve méno úrod nášho kath. vyslovená. Však neponosúc pánu Bohu značný počet odberateľov Cyrilla Methoda máme i z vášho biskupstva: A to su Vám v rade tých, ktorí za práva ľudstva život posvätia a nad biedou biedných slzu vyronia, ktorých hrozba nezkloni; tým len a veru nie pseudokatolíkom naša pieseň slávu zazvoní. Red.

P. T. pp. Predplatiteľom našim, ktorí predplatky svoje poslali len na samého „Cyrilla Methoda“ úctive oznamujeme aby sa nemýlili, Dľa programu nášho voľno je sa predplácať len na samého Vojtecha; nie ale aj na samého „Cyrilla-Methoda“ kto raz sa predplatil na Cyrilla-Methoda; ten ho dostávať bude i s Vojtechom za celoročnú cenu: 4 zl. 50 kr. r. č., z ktorejto ceny nijako sa nemá odťahnúť jedna zlatka za jakú posielame samého Vojtecha; a preto úctive prosíme tých pp. odberateľov našich Novin ktorí sa boli mýlne predplatili len na samého Cyrilla Methoda a nám jednu zlatku z predplatnej ceny na Cyrilla-Methoda i s Vojtechom poztahovali z omylu, — o laskavý a čím skorší doplatok: — Prvé a druhé číslo Cyrilla a Methoda už nemáme. —

Redaktor: Štefan Rúčka. Vydávateľ a majiteľ: Dr. O. Radlinsky farár v Kútoch, ostatnia pošta Búr St. Georg via: Hohenau.